ОТГОВОРИ НА КАНДИДАТА ЗА ВСС ЕМИЛ ДЕЧЕВ НА ВЪПРОСИТЕ НА „СЪЮЗА НА СЪДИИТЕ В БЪЛГАРИЯ“

Отговор на въпрос 1 - За институционалната отговорност на ВСС: Да, представените публично данни за масови прокурорски проверки, тайно наблюдение и събиране на чувствителна информация за магистрати представляват достатъчно сериозно основание ВСС да предприеме активни действия за изследване на системните рискове за съдебната независимост. Фактът, че има 982 прокурорски преписки и 78 прокурорски акта, обхващащи периода 1998—2023 г. със значителна концентрация на проверките в ограничен кръг прокурорски структури и длъжностни лица, както и случаи на многократно сезиране на различни институции, продължителни проверки и събиране на информация за магистрати, включително за техния личен и семеен живот, без след това да има образувани досъдебни производства е изключително тревожен. Ако бъда избран за член на ВСС ще настоявам за активен диалог с представители на изпълнителната и законодателната власт за необходими промени в законодателството, гарантиращи по-голяма сигурност на магистратите, опазване на тяхната независимост и избягване на злоупотреби при използване на специални разузнавателни средства срещу тях. Трябва да се промени работата на Националното бюро за контрол на специалните разузнавателни средства (НБКСРС). В официалните доклади на НБКСРС често се отчита само по едно или нито едно неправомерно подслушване за цяла календарна година. Това едва ли отразява реалността, а по-скоро показва ниска разкриваемост или повърхностни проверки на секретните способи. Членовете на НБКСРС се избират директно от Народното събрание, което отваря възможност за политическо влияние върху работата на този орган, която е изключително чувствителна и засяга работата на специалните служби Държавна агенция „Технически операции“ (ДАТО), ДАНС, МВР. Може да се проведе обсъждане дали и други институции да участват в избора на членове на НБКСРС. Трябва да се предвиди ефективен механизъм за проверка дали са унищожавани ВДС от СРС в случаите, когато не е образувано досъдебно производство. В случай, че се установи, че не са унищожени такива ВДС от СРС, тогава трябва да се търси дисциплинарна и наказателна отговорност от виновните длъжностни лица.

Отговор на въпрос 2 - За необходимостта от цялостна независима проверка: Да, бих подкрепил идеята ВСС да инициира, в рамките на законовите си правомощия, цялостен междуинституционален анализ на прокурорските проверки, оперативните разработки и използването на СРС спрямо магистрати, с участието на компетентните контролни институции.

Да, считам че подобен анализ следва да установи не само формалната законосъобразност на отделните действия, но и основанията за тяхното предприемане, продължителността, резултатите и съдбата на събраната информация.

Отговор на въпрос 3 - За прокурорските проверки като възможен механизъм за натиск: ВСС и неговите колегии трябва да реагират публично всеки път, когато прокурорски проверки се образуват по повод постановени съдебни актове, продължават след отпадане на първоначалните основания или многократно се възобновяват по идентични твърдения. Тази дейност може да бъде ярка злоупотреба със служебни правомощия и форма за натиск върху независимостта на съдиите и професионалната им работа само въз основа на закона и вътрешното им убеждение. В случай на злоупотреба с правомощия трябва да се търси като минимум дисциплинарна отговорност на виновния прокурор.

Бих предложил всяка година да се извършва от ВСС или ИВСС анализ на предварителните проверки по реда на чл. 145 ЗСВ. В случаите, когато се окаже, че предварителните проверки са използвани като средство за въздействие върху независимото упражняване на правораздавателната дейност, трябва да се търси дисциплинарна и/или наказателна отговорност на виновните прокурори.

Отговор на въпрос 4 - За тайното наблюдение и последващия контрол:

Намирам, че частично съм отговорил на този въпрос, отговаряйки на първия въпрос. По мое мнение в момента нямаме достатъчни гаранции срещу злоупотреба със СРС спрямо магистрати, включително по отношение на оперативни разработки, които не водят до наказателни производства.

Считам, че в момента последващият контрол върху използването, съхранението и унищожаването на ВДС на СРС е ненадежден и формален. Бих подкрепил въвеждането на допълнителни механизми за независим

последващ контрол, включително върху необходимостта и пропорционалността на наблюдението, съхраняването, достъпа и унищожаването на събраната информация. Може да се създаде механизъм за последващ съдебен контрол. Трябва да съобразим решенията на Европейския съд по правата на човека по делата „Кънев и БХК срещу България“, „Екимджиев и други срещу България“ и извършим необходимите промени в законодателството ни.

Отговор на въпрос 5 - За информацията като възможен инструмент за зависимост: Всяка възможност чувствителна информация за магистрати, събрана чрез прокурорски проверки, оперативни разработки или СРС, да бъде съхранявана и използвана за цели, различни от тези, за които е била първоначално събрана, е изключително тревожна и опасна. Такава чувствителна информация, засягаща най-интимния живот на съдиите, може да наруши независимостта им, да промени принудително тяхната воля, да ги накара да решават конкретни дела не по закон и тяхното вътрешно убеждение, а в полза на тези, които държат информацията.

Мерки за ограничаване на този риск и за гарантиране, че информацията няма да бъде използвана при кадрови решения, дисциплинарни производства, публични кампании или други форми на въздействие, вече посочих в по-горните отговори.

Отговор на въпрос 6 - За достъпа на ВСС до информация и ефективността на защитата: Ако ВСС разполага с данни за възможен институционален натиск, но необходимата за проверката им информация се намира в прокуратурата, службите за сигурност или други държавни органи и не му се предоставя, това на практика ще блокира възможността ВСС да изпълни задълженията си за опазване независимостта на съда. Точно поради такива случаи е необходима промяна на чл.198 от НПК, който в момента дава пълен монопол на прокуратурата върху информацията, събрана в досъдебните производства. Поради тези причини трябва да се извършат законодателни промени, ако е необходимо и кадрови, така че Националното бюро за контрол на специалните разузнавателни средства (НБКСРС) да започне наистина да работи ефективно.

Отговор на въпрос 7 - За защитата на конкретните магистрати: При сигнал от съдия, прокурор или следовател за институционален натиск,

включително чрез прокурорски проверки, заплахи, публично дискредитиране или неформално въздействие, ВСС трябва да извърши незабавно проверка на сигнала, а резултатите от него трябва да се оповестят публично.

В концепцията ми съм посочил, че ако бъда избран за член на ВСС ще настоявам този орган да се отвори повече към обществото, да дава по-често редовни брифинги на журналисти, а когато се налага и извънредни такива, така че да информира българското общество и в частност българските магистрати, какво е установено при такива сигнали. Бих подкрепил създаването на правила как да работи ВСС при такива сигнали.

Отговор на въпрос 8 - За зависимостите при кадровите решения и почтеността на самия ВСС: С оглед цялостното ми изложение дотук мисля, че е ясно, че съществуването на неунищожени или неконтролирано съхранявани информационни масиви за магистрати създава огромен риск от нерегламентирано влияние върху назначения, повишения, избор на административни ръководители и дисциплинарни решения. Членовете на ВСС могат да станат също жертва на злоупотреба със СРС, прилагани спрямо тях самите. Този вид злоупотреба може да стане сериозно средство за изнудване спрямо кадровиците в съдебната система и по този начин да повлияят на тяхната работа при избора на председатели на ВКС и ВАС, главен прокурор, назначаването на административни ръководители в съдебната система, при взимането на решение кой магистрат да повишат и кой да накажат дисциплинарно.

Гаранциите за предотвратяване на такива зависимости, включително по отношение на самите членове на ВСС, е в създаването на повече публичност и прозрачност, както чрез промяна на законодателството, така и чрез служебните действия на самите членове на ВСС. Злоупотребяващите със СРС обичат да работят на тъмно. Повече светлина ще затрудни или направи невъзможна работата им.

Отговор на въпрос 9 - За личната отговорност и конкретните ангажименти: Ще поискам огласяване на резултати от проверката на групата на „Нотариуса“ за влияние в съдебната система. Ще предложа всяка година ВСС да прави анализ на резултатите от предварителните проверки по чл.145 от ЗСВ и да се огласяват резултатите за констатирани злоупотреби. Ще се опитам да убедя, че е необходима промяна в чл.198 от

НПК. Ще се опитам да убедя, че е необходима законодателна промяна относно конституирането и работата на Националното бюро за контрол на специалните разузнавателни средства (НБКСРС), за да започне наистина да работи ефективно.

Готови съм публично да отчитам предприетите от мен действия и резултатите от тях.

Отговор на въпрос 10 - За селективното търсене на отговорност, институционалното покровителство и създаването на зависимости: Ще огласявам всяка злоупотреба със СРС и опити за изнудване и поставяне в зависимост на магистрати. Ще поискам търсенето на дисциплинарна отговорност на виновните лица, а при достатъчно данни за извършено престъпление ще поискам предаване на събраните материали на прокуратурата.